

REČ UREDNIKA / A WORD FROM EDITOR

Poštovani čitaoci i autori,

Klinika za psihijatriju Univerzitetskog kliničkog centra Srbije je na pragu stogodišnjice svog postojanja. Od svog osnivanja do danas je vodeći edukativni centar iz koga su potekli brojni renomirani nastavnici i stručnjaci iz domena psihijatrije. Od početka svog nastanka u sklopu bolnice na „Guberevcu“ 1923. godine, a nakon 10 godina i formiranja „F“ odeljenja Neuropsihijatrijske klinike do danas – sada Klinika je iznedrila brojne uspešne neuropsihijatre, neurologe i psihijatre koji su stekli i svetsku reputaciju, od akad. prof. Vladimira Vujića, do akad. prof. dr Dragana Švrakića. Klinika za psihijatriju prateći progresiju psihijatrije je 1979. godine pokrenula stručni časopis „Engrami“ namenjen psihijatriji, psihologiji i graničnim disciplinama. Časopis je ubrzo postao prepoznat i priznat kao opštejugoslovenski časopis, koji je imao za cilj da razvija i unapređuje psihijatrijsku nauku. Burne promene koje su usledile uticale su i na stručni časopis – koji danas prezentuje Udruženje psihijatara Srbije i Univerzitetski klinički centar Srbije. Časopis je sačuvalao svoju autentičnost i redovnu periodičnost i sada, nakon više od 40 godina od osnivanja. Dalekovidost osnivača i glavnog i odgovornog urednika te 1979. godine, prof. dr Dimitrija Milovanovića se ogleda upravo danas u samom imenu časopisa „Engrami“. Pojam „engram“ se pojavljuje početkom XX veka – označavajući trag koji se pohranjuje i aktivira u memoriji, a sama postavka engrafije vezuje se za Ričarda Semona (Richard Semon), nakon dvadesetak godina Jung (Carl Gustav Jung) pominje engram kao nasledjenu arhaičnu reziduu. (Psihološki tipovi, 1923)”

U narednom vremenu sam pojam je bio i osporavan da bi se i danas bila aktuelna misao Endela Tulvinga (Endel Tulving) koji je rekao „kao naučnik primoran sam na zaključak – ne postulaciju, ne pretpostavku, već zaključak – da u nervnom tkivu moraju postojati određene fizičko-hemijske promene koje odgovaraju čuvanju informacija ili engram, promene koje čine neophodne uslove pamćenja”. Ova rečenica danas dobija svoju potvrdu u radu Šine Žoselin i saradnika (Sheena Josselyn et al.). Između ostalog dokazi upućuju na to da i povećana unutrašnja ekscitabilnost i sinaptička plastičnost skupa utiču na formiranje engrama i da ti procesi mogu biti važni i pri povezivanju, aktiviranju i konsolidaciji memorije.

Na kraju, važno je da istaći da razumevanje načina na koji mozak kodira, skladišti i koristi informacije, posebno na nivou engrama, može biti od koristi i u razvoju veštačke inteligencije, te tako jedna mala neuro jedinica može biti bitna spona prošlosti i budućnosti kada se radi o inteligenciji i pamćenju.

Srđan D. Milovanović
glavni i odgovorni urednik